

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/56/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3116208103
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Janáková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2023:3116208103.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Janákovvej a sudcov Mgr. Ivana Kubínyho a Mgr. Zuzany Holúbkovej v spore žalobkyne: W. Z., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom X. I. XXX/XX, N., zast. Mgr. Sylviou Kohútovou, advokátkou so sídlom Palárikova 7, Trenčín, proti žalovanému: 1/ W. W., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom X. č. XX, zast. JUDr. Zuzanou Lukačovičovou, advokátkou so sídlom Bratislavská 354/32, Dubnica nad Váhom, a 2/ KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, zast. JUDr. Baltazárom Mucskom, advokátom so sídlom Vajnorská 55, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaniach žalovaného 1/ a žalovaného 2/ proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 21. októbra 2021, č.k. 24C/129/2016-131, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. **p o t v r d z u j e .**

II. Rozsudok súdu prvej inštancie v závislom výroku III. o náhrade trov konania **m e n í t a k**, že žalobkyni **p r i z n á v a** proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

III. Žalobkyni **p r i z n á v a** proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 4.000 eur, v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného. Výrokom II. zamietol žalobu vo zvyšnej časti. Výrokom III. priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznanej sumy, s tým, že o výške trov konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku osobitným uznesením súdny úradník súdu prvej inštancie.

2. Súd prvej inštancie rozhodoval na základe žaloby, ktorou sa žalobkyňa domáhala od žalovaných zaplataenia 15.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného, v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku, a náhrady trov konania. Žalobu žalobkyňa odôvodnila tým, že dňa 21.7.2014 spôsobil žalovaný 1/ dopravnú nehodu, keď počas predbiehania iného vozidla narazil čelne do vozidla, v ktorom sa viezla i so svojím snúbencom M. U.. Jej snúbenec šoféroval. Následkom nehody na mieste nehody podľahol. Ona sama utrpela mnohopočetné zranenia s dobou liečenia 10 mesiacov a 6 dní. Príčinou dopravnej nehody bola nesprávna technika jazdy žalovaného 1/. Žalovaný 2/ je poisťovateľom žalovaného 1/. Žalovaný 1/ bol za svoje konanie odsúdený trestným rozkazom Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2T/144/2015 na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 2 roky s podmieneným odkladom na

skúšobnú dobu v trvaní 3 roky a bol mu uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá každého druhu na dobu 3 roky. Ako poškodená si uplatnila v trestnom konaní písomne náhradu škody, a to za bolestné, sťaženie spoločenského uplatnenia, liečenie, stratu na zárobku počas PN a taktiež náhradu inej škody - nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur. V zmysle uvedeného Trestného rozkazu boli poškodení odkázaní s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie.

3. Týmto konaním žalovaný 1/ zasiahol podľa žalobkyne do jej osobnosti. Musela sa vysporiadať so skutočnosťou, že ako následok poranení lonovej kosti bude v budúcnosti obmedzená v možnosti porodiť dieťa prirodzeným spôsobom. Došlo aj k zníženiu jej vážnosti medzi kolegami v práci, lebo sa niekoľkokrát stala terčom nevhodných poznámok na svoju chôdzu, ako napr. „čo ideš tak pomaly, čo sa Ti nechce?“. Po každej nevhodnej narážke potrebuje relatívne dlhý čas, aby so situáciou vyrovnala, častokrát dlho plakala. Je presvedčená, že zo strany žalovaného 1/ došlo i k porušeniu práva na život. Zosnulého M. U. vrúcne milovala, boli spolu vo vzťahu ako partneri po dobu dvoch rokov a vzhľadom na vek oboch a vážnosť a hĺbku ich vzťahu plánovali svadbu, založenie rodiny a spoločnú budúcnosť. Jej následky na psychike po nehode sú vážne. V mladom produktívnom veku nie je schopná nájsť si nového partnera, viesť bežný život mladého slobodného dievčaťa, tešiť sa na budúcnosť. V dôsledku smrti milovanej osoby utrpela citovú ujmu vo forme šoku, smútok zo straty tejto osoby a tiež spoločensva s partnerom a s touto skutočnosťou sa jej nepodarilo vyrovať. V prvých dňoch bola v hlbokom šoku, nebola schopná ani plakať, spočiatku si ani neuvedomovala, čo sa stalo. Bola odkázaná na pomoc psychológa v nemocnici, brala upokojujúce lieky asi mesiac. Zúčastnila sa i dvoch terapií u psychológa. Po návrate z nemocnice do domáceho prostredia bola nutná psychická pomoc zo strany rodiny. Stratila zmysel života, odmietala sa rozprávať o svojej traume, odmietala prítomnosť cudzích ľudí a neprestajne plakala. V takomto veľmi zlom psychickom stave bola asi 6 mesiacov. Až po nástupe do práce po skočení PN bola schopná sa postupne zaraďovať do života. Trauma pramenila nielen zo straty milovaného človeka, ale aj z jej zdravotného stavu a trvalých následkoch vážnych zranení, ktoré utrpela. Je znížená jej kvalita života. Následky psychickej ujmy neustávajú ani po takmer 2 rokoch. Nečakaným, šokujúcim úmrtím partnera došlo k tak závažnému zásahu do práva na ochranu jej osobnosti, spočívajúceho v obmedzení jej súkromného, rodinného života, ako aj výraznom znížení kvality jej života, že žiadna z morálnych foriem zadostučinenia podľa ods. 1 § 13 Občianskeho zákonníka nemôže byť namieste. Následky tohto zásahu do jej súkromia sú nereparovateľné, náhrada nemajetkovej ujmy poskytnutá v peniazoch, ktorá jej vznikla, môže však aspoň prispieť k zmierneniu vzniknutého stavu.

4. Po dokazovaní súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná.

5. V rozhodnutí uviedol, že v konaní nebolo sporné, že motorové vozidlo, ktoré riadil žalovaný 1/ a ktorého prevádzkou došlo k dopravnej nehode, bolo povinne zmluvne poistené v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. (ďalej ako „zákon o PZP“) u žalovaného 2/. Právny vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným 2/ je založený osobitným zákonom o PZP, v ktorom žalobkyňa ako poškodená uplatňuje voči žalovanému 2/ ako poisťiteľovi žalovaného 1/ nárok na náhradu poistného plnenia.

6. Súd prvej inštancie vzhľadom k tomu, že žalovaný 2/ vzniesol námietku premlčania uplatneného nároku, sa prednostne zaoberal premlčaním nároku žalobkyne. Konštatoval pritom, že v prípade náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa jedná o právo majetkovej povahy, keďže jeho obsahom je právo na peňažné plnenie. Podlieha preto premlčaniu podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Pre začiatok plynutia premlčacej doby bolo podľa súdu prvej inštancie podstatné, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobkyne a od nasledujúceho dňa začína plynúť premlčacia doba. Premlčacia doba podľa § 101 Občianskeho zákonníka, ktorá sa vzťahuje na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy, má povahu objektívnej premlčacej doby, teda plynie nezávisle od vedomosti oprávneného o protiprávnosti konania či nekonania inej osoby, ktoré malo za následok vznik nemajetkovej ujmy. K neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobkyne došlo v dôsledku dopravnej nehody dňa 21.7.2014, ktorú zavinil žalovaný 1/ a ktorá bola predmetom trestného konania sp. zn. 2T/144/2015, v rámci ktorého si žalobkyňa uplatnila nárok na nemajetkovej ujmy v sume 15.000 eur, pričom s nárokom na náhradu škody bola odkázaná na občianske súdne konanie. Žaloba bola podaná na súd proti žalovanému 1/ dňa 3.5.2016 a proti žalovanému 2/ dňa 28.6.2016, teda v rámci plynutia všeobecnej 3-ročnej premlčacej doby. Súd prvej inštancie tak skonštatoval, že nárok žalobkyne premlčaný nie je.

7. Následne sa súd prvej inštancie zaoberal pasívnou vecnou legitímáciou žalovaného 2/. Poukázal pritom na judikát Najvyššieho súdu SR R 61/2018, podľa ktorého v spore o náhradu nemajetkovej ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná. Považoval preto za nepochybné, že žalovaný 2/ je pasívne vecne legitimovaný.

8. Súd prvej inštancie v ďalšom kroku skonštatoval, že je možné pri poškodení zdravia uplatňovať popri nároku na náhradu škody (podľa § 420 a nasl., resp. § 444 Občianskeho zákonníka) i nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Uplatnením každého z týchto nárokov sa odškodňuje (zmierňuje) obsahovo iná ujma na strane dotknutej osoby.

9. Súd prvej inštancie považoval za nesporné, že žalobkyňa ako priamy účastník dopravnej nehody utrpela mnohopočetné poranenia a poškodenia zdravia, s ktorými sa musela vyrovnáť z hľadiska bolesti, liečenia a trvalých následkov. Taktiež sa musela vyrovnáť so zásahom do jej psychicko-morálnej integrity, keď ako mladej žene vo veku 23 rokov ostalo po autonehode zjazvené telo. Musela vzhľadom na trvalosť následkov, v podobe jaziev a skrátenej dolnej končatiny, prekonávať pocity hanby, studu, zbaviť sa citlivosti pred zvedavosťou okolia a pod. Musela sa nepochybné vyrovnáť i s emóciami, obavami, aké následky budú mať tieto zásahy na jej psychicko-morálnej integrite v budúcnosti, ako i so skutočnosťou, že ani pri vynaložení maximálneho úsilia jej fyzická integrita nedosiahne známky bezzásahovosti. Nepochybné trpela obavami, či vôbec bude schopná viesť ešte normálny fyzicky aktívny život, venovať sa svojim športovým záľubám. Tejto neistote musela žalobkyňa čeliť neočakávane, bez možnosti predchádzajúceho prípravy, bez pomoci a podpory pre ňu najbližšej osoby partera, snúbenca.

10. Súd prvej inštancie pri posúdení uvedeného zobral do úvahy, že právo na primerané finančné zadosťučinenie je vyhradené len pre tie prípady, keď intenzita a rozsah zásahu do psychicko-morálnej integrity osoby je mimoriadna, značná a neodstrániteľná. Súd prvej inštancie pritom skonštatoval, že vzhľadom na to, že vplyv a následok nehody (spôsobujúcej žalobkyňu nesporné trvalé poškodenie zdravia) na psychicko-morálnu integritu žalobkyne bol dočasný, prechodného charakteru, jej ujma v tejto oblasti nevykazovala známky mimoriadnej závažnosti, ani nemala v oblasti psychicko-morálnej integrity žalobkyne doživotné, resp. nenapraviteľné následky. Z tohto záveru i v ďalšom posúdení uplatneného nároku súd prvej inštancie vychádzal.

11. Súd prvej inštancie mal za nesporné, že v dôsledku dopravnej nehody došlo i k zásahu do osobnostných práv žalobkyne na súkromný a rodinný život. Zahynul jej snúbenec a partner, došlo k nezvratnému ukončeniu ich spolužitia. Žalobkyňa utrpela šok a traumy z náhlej straty pre ňu blízkej osoby. Pri posudzovaní vzťahu žalobkyne s nebohým súd prvej inštancie zohľadnil podobnosť ich partnerského vzťahu stavu manželskému, skutočnosť, že išlo o bytové, hospodárske a intímne spoločenstvo partnerov, a i keď išlo o kratšie súžitie, partneri zamýšľali vstúpiť do manželstva.

12. Súd prvej inštancie zdôraznil, že súčasťou súkromného života je nepochybné aj partnerský život, zahŕňajúci vzťahy medzi blízkymi osobami, a preto rešpektovanie súkromného, teda i rodinného, resp. partnerského života musí zahŕňať právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, aby tak bolo možné okrem iného tiež rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Zavinená smrť blízkej osoby preto môže predstavovať natoľko závažnú nemateriálnu ujmu, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti. Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť.

13. Súdu prvej inštancie sa možnosť priznania primeraného zadosťučinenia len v morálnej, nepeňažnej forme, javila ako zjavne nedostatočná, a to najmä vo vzťahu k nenahraditeľnosti straty jednej z najbližších osôb žalobkyne. Ujmu týmto vzniknutú nemožno plne nahradiť ani peňažnou satisfakciou, ktorú za daných okolností možno vnímať len ako prostriedok slúžiaci k zmierneniu závažného dosahu protiprávneho konania žalovaného 1/, keďže finančný ekvivalent za ľudský život určiť nie je možné.

14. Súd prvej inštancie tak dospel k záveru, že uplatnený nárok žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy v peňažnej forme je čo do základu daný. Preto sa v ďalšom zaoberal posúdením otázky primeranosti výšky peňažného zadosťučinenia.

15. Pri hodnotení okolností, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu, súd prvej inštancie na strane žalovaného 1/ prihliadal ako na významnú skutočnosť, že išlo o jeho nebanlivostné (neúmyselné) konanie. Pri úvahe o výške ujmy žalobkyne súd prvej inštancie prihliadol na to, že nebohý nijako nezapríčinil vznik ujmy, neporušil žiadnu právnu povinnosť na úseku cestnej dopravy. Naopak, nehodu zaviniť žalovaný 1/, ktorý sa poškodenej ospravedlnil za vzniknutú ujmu zaslaním listu až rok po nehode. Súd prvej inštancie preto popri posudzovaní okolností neoprávneného zásahu prihliadal na okolnosti na oboch procesných stranách, ako aj na to, že náhrada nemajetkovej ujmy slúži len na zmiernenie následkov vzniknutej ujmy tak, aby bol dosiahnutý účel tohto kompenzačného konania. Súd prvej inštancie akcentoval, že náhrada nemajetkovej ujmy nie je náhradou za život, slúži len na zmiernenie následkov vzniknutej ujmy. Žiadna suma nie je dostatočná vzhľadom na spôsobenú ujmu, ani na to, aby nahradila ľudský život. Výška náhrady je priznávaná na základe voľnej úvahy s prihliadnutím na zákonné kritériá, a to na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do osobnosti.

16. Súd prvej inštancie uviedol, že musí zohľadniť aj doterajšiu rozhodovaciu prax súdov pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy. Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť. Súd prvej inštancie pritom priamo odkázal na rozhodnutia, ktorými sa priznávala náhrada nemajetkovej ujmy.

17. Po zohľadnení uvedených skutočností a vzhľadom na závažnosť vzniknutej ujmy u žalobkyne, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práv došlo, súd prvej inštancie priznal nemajetkovú ujmy vo výške 4.000 eur a v ostatnej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy 4.000 eur považoval súd prvej inštancie za primeranú a proporcionálnu náhradu strádaniu žalobkyne (reštitučnej podstaty relatívnej náhrady a jej vyrovnávacieho charakteru). Avšak ani táto suma vo vzťahu k žalobkyni nie je žiadnou hmotnou satisfakciou, ale určitým gestom slušnosti a spravodlivosti a v žiadnom prípade nemôže odčiniť dopad tragickej udalosti, ktorá nastala následkom konania žalovaného 1/. Výška súdom priznanej sumy nemôže viesť k neprimeranému obohateniu a nie je ani náhradou príjmu, je primeraná závažnosti vzniknutej ujmy a okolnostiam, za ktorých k porušeniu práva došlo, a vo vzťahu k žalovaným nepôsobí likvidačne. Súd prvej inštancie zároveň rozhodol, že priznanú sumu uhradia žalovaní tak, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia aj povinnosť druhého z nich, a to pre to, že u žalovaných nejde o solidaritu v zmysle § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

18. Čo sa týka náhrady trov konania, súd prvej inštancie zdôraznil, že išlo o konanie, v ktorom výška plnenia závisí od úvahy súdu. Žalobkyňa bola v konaní úspešná v časti základu nároku. Výška nároku závisela výlučne od úvahy a posúdenia súdu. Preto súd prvej inštancie priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pričom pri ich vyčíslení sa bude vychádzať z priznanej sumy.

19. Proti výrokom I. a III. tohto rozsudku sa odvolal žalovaný 2/.

20. Súd prvej inštancie podľa žalovaného 2/ nedostatočne zohľadnil rozsah uplatnených nárokov, ako aj dopad do psychickej sféry žalobkyne. Priznaná výška nekorešponduje zásahu do práv žalobkyne. Postačovalo aj morálne zadosťučinenie formou ospravedlnenia sa. Z podanej žaloby nebolo zrejmé, akých nárokov sa žalobkyňa domáha, t. j. či žiada náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do svojich práv cez jej poškodenie zdravia, alebo za zásah do práva na súkromie v dôsledku usmrtenia partnera. Súd prvej inštancie vyhodnotil, že si žiada oboje a následne uviedol, že priznaná výška je za zásah do práva na súkromie v dôsledku usmrtenia partnera. Tento postup je nesprávny, keďže sama žalobkyňa nedokázala uviesť, aké nároky si uplatňuje za zásah do svojich osobnostných práv a aké nároky si uplatňuje za zásah do práva na ochranu osobnosti. Žalobkyňa sa snaží o duplicitné uplatnenie následkov nehody, a to cez inštitút náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, resp. jeho mimoriadneho zvýšenia a cez inštitút náhrady nemajetkovej ujmy. Preto neunesla dôkazné bremeno a bremeno tvrdenia a nedokázala riadne odôvodniť svoj uplatnený nárok. Nebolo úlohou súdu určovať, akú sumu si uplatňuje a na základe akých skutkových tvrdení. Žalobkyňa neposkytla súdu také skutkové tvrdenia k následkom zásahu, aby bolo možné odlíšiť práva a nároky zo zodpovednosti za škodu a zo zodpovednosti za porušenie osobnostných práv.

21. Súd prvej inštancie sa podľa žalovaného 2/ nevysporiadal ani s vykonaným dokazovaním. Bolo preukázané, že žalobkyňa sa vyrovnala so stratou blízkej osoby a jej obavy o tom, že si nenájde partnera alebo že už nikdy nebude mať dieťa sa ukázali ako predčasné a nepravdivé.

22. Žalobkyňa ani nepreukázala intenzitu komunikácie, kedy bol zosnulý v zahraničí a obmedzila sa len na svoje tvrdenia. Žalobkyňa nežila so zosnulým v spoločnej domácnosti nepretržite, keďže ten pracoval v zahraničí. Žalobkyňa nepreukázala psychické problémy a pravidelné návštevy lekára, ktorý by jej pomáhal vyrovnávať so stratou blízkej osoby. Žalobkyňa má v súčasnosti partnera a maloleté dieťa, s ktorým tvorí domácnosť. To naznačuje, že sa vyrovnala so stratou blízkej osoby a napriek intenzite zásahu, ten nezanechal na jej psychike nezvratné následky.

23. Súd prvej inštancie sa podľa žalovaného 2/ tiež nesprávne vyrovnal so vznesenou námietkou premičania. Voči žalovanému 1/ si žalobkyňa uplatňovala náhradu nemajetkovej ujmy podľa Občianskeho zákonníka a voči nemu nemajetkovú ujmu ako škodu podľa zákona o PZP. Pokiaľ súd prvej inštancie prijal záver, že nemajetková ujma je škodou a je daná jeho pasívna vecná legitímácia, potom nárok uplatňovaný voči nemu musí byť vyhodnotený ako uplatnenie si náhrady škody, pretože zákon o PZP náhradu iných alebo obdobných nárokov nepozná - pozná len náhradu škody. Pre plynutie premičacej doby čo do jej začatia a dĺžky sa aplikuje § 15 ods. 2 zákona o PZP: „Na premičanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premičanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila“ v spojení s ustanovením § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka: „Právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá“. Zákon o PZP v § 15 ods. 2 ustanovuje, že na premičanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava, ako na premičanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. Primárne toto ustanovenie hovorí o škode a nie o náhrade nemajetkovej ujmy, a preto nemožno aplikovať inštitút premičania nemajetkovej ujmy na premičanie nemajetkovej ujmy, ktorá je pri takomto posúdení vyhodnotená ako škoda na účely zákona o PZP. Bolo preto potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka vo vzťahu k premičaniu nároku na náhradu škody. K neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobkyne došlo v dôsledku dopravnej nehody dňa 21.7.2014. Žaloba podala na súd proti nemu dňa 28.6.2016, teda po uplynutí dvojročnej subjektívnej premičacej doby.

24. Ďalej žalovaný 2/ namietal chybné a nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia. Odôvodnenie považoval za nepreskúmateľné.

25. Súd prvej inštancie tiež podľa žalovaného 2/ nesprávne rozhodol o výške trov konania, kedy za základ nároku, t. j. tarifnú odmenu považoval výšku sumy rovnajúcej sa úspechu v spore. Žalobkyňa si v konaní uplatňovala nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Pre priznanie trov konania je potrebné aplikovať ustanovenie § 10 ods. 8 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. Rozhodnutie o trovách je nesprávne a neudržateľné.

26. Na tomto základe žalovaný 2/ žiadal odvolací súd, aby napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne a prizná mu voči žalobkyňi nárok na náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania v rozsahu 100 %, alebo alternatívne aby napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyňi v rozsahu 100 %.

27. Proti výroku I. tohto rozsudku sa odvolal aj žalovaný 1/.

28. Zastával názor, že pri určení výšky peňažnej náhrady za nemajetkovú ujmu mal súd prvej inštancie dôslednejšie zohľadniť jeho postoj nielen v trestnom konaní, ale aj v konaní pred súdom. K neúmyselnému zavineniu dopravnej nehody sa priznal, svoje konanie úprimne oľutoval, žalobkyňi sa opakovane ospravedlnil a bol súdom v trestnom konaní právoplatne odsúdený.

29. Náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 4.000 eur je vzhľadom na jeho mladý a produktívny vek príliš vysoká v tom zmysle, že by mu mimoriadne sťažila jeho ďalší život. Súd prvej inštancie mal pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy zohľadniť, že je mladý človek, ktorý stále žije u svojich rodičov. Má vyživovaciu povinnosť k maloletému dieťaťu vo výške 150 eur mesačne a vyživovaciu povinnosť voči družke. Žalobkyňa v súčasnosti má priateľa, dieťa a vedie spokojný život. Jej obavy, ktoré uviedla v žalobe, sa nenaplnili.

30. Žalovaný 1/ uviedol, že vzhľadom na okolnosti prípadu, osobné, ako aj jeho majetkové pomery, považuje výšku náhrady nemajetkovej ujmy 4.000 eur za neprimerane vysokú.

31. Preto žalovaný 1/ žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alebo aby napadnutý rozsudok sám zmenil tak, že žalobu voči nemu v celom rozsahu zamietne a prizná mu nárok na náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania v rozsahu 100 %, prípadne aby výšku náhrady nemajetkovej ujmy priznanú napadnutým rozhodnutím výrazne znížil.

32. Žalobkyňa sa vyjadrila k odvolaniu žalovaného 2/. Nestotožnila sa s argumentáciou žalovaného 2/. Uviedla, že žalobu podala včas. Jej nárok preto premlčaný nie je. Nesúhlasila i s námietkou, že by si svoj nárok uplatňovala duplicitne. O tomto nemal pochybnosti ani súd prvej inštancie. Preto žiadala o potvrdenie napadnutého výroku I. a o náhradu trov odvolacieho konania.

33. Žalobkyňa sa vyjadrila aj k odvolaniu žalovaného 1/. Rovnako sa nestotožnila s argumentáciou žalovaného 1/. Výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy považuje za spravodlivú k okolnostiam a následkom zásahu žalovaného do jej osobnostných práv. Skonštatovala, že je v možnostiach žalovaného 1/ túto náhradu uhradiť. Upozornila pritom na svoje útrapy, ktorými si prechádzala. Preto žalobkyňa žiadala o potvrdenie napadnutého výroku I. a o náhradu trov odvolacieho konania.

34. V replike sa žalovaný 2/ pridržel skôr vedenej argumentačnej línie.

35. V duplike sa žalobkyňa rovnako pridržala skôr vedenej argumentačnej línie.

36. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a 380 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. je potrebné podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť a v závislom výroku III. o trovách konania podľa § 388 CSP zmeniť.

37. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. odvolaním napadnutý nebol, preto je v tejto časti právoplatný a týmto rozhodnutím odvolacieho súdu nedotknutý.

38. Odvolací súd sa najskôr venoval námietke žalovaného 2/ ohľadom tvrdenej nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku.

39. S touto námietkou sa odvolací súd nestotožňuje. O nepreskúmateľné rozhodnutie ide vtedy, ak nevysvetľuje zákonu zodpovedajúcim spôsobom dôvody vedúce k výsledku rozhodnutia. Súd prvej inštancie však svoje závery, ktoré prijal, riadne odôvodnil. Z napadnutého rozsudku jasne plynie, ktoré skutočnosti považoval súd prvej inštancie za preukázané, ktoré za nepreukázané a z akých dôkazov a úvah pri svojom rozhodovaní vychádzal. Rovnako preskúmateľné sú právne závery súdu prvej inštancie. Fakt, že žalovaný 2/ s týmito závermi nesúhlasí, ešte neznamená, že sú nepreskúmateľné.

40. Následne sa odvolací súd venoval námietke žalovaného 2/ o premlčaní nároku žalobkyne. Žalovaný 2/ namietal, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil premlčanie nároku žalobkyne, nakoľko vo vzťahu k nemu si žalobkyňa uplatňovala nemajetkovú ujmu ako škodu podľa zákona o PZP. Zákon o PZP pozná len náhradu škody. Preto mal súd prvej inštancie podľa žalovaného 2/ aplikovať § 15 ods. 2 zákona o PZP v spojení s § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobu žalobkyňa podala proti nemu dňa 28.6.2016, dopravná nehoda sa stala dňa 21.7.2014, a preto bola žaloba podľa žalovaného 2/ podaná po uplynutí dvojiročnej subjektívnej premlčacej doby.

41. Súd prvej inštancie posudzoval premlčanie nároku žalobkyne podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Tým vylúčil aplikáciu § 106 Občianskeho zákonníka. Učinil pritom správne. Táto otázka už bola predmetom prieskumu Najvyššieho súdu SR. Prijal pritom záver totožný so súdom prvej inštancie, keď konštatoval, že „na premlčanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy platí rovnaká právna úprava vo vzťahu k osobe, ktorá škodu spôsobila (škodcovi), i vo vzťahu k poisťovateľovi (poisťovni) tejto osoby, a to v tom smere, že vo vzťahu k obidvom subjektom sa aplikuje právna úprava premlčania vyplývajúca z ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka, podľa ktorej sa toto právo premlčuje vo všeobecnej trojiročnej premlčacej doby, preto právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právom majetkovej povahy“ a vo vzťahu k obidvom subjektom „sa uplatňuje rovnaká právna úprava dĺžky premlčacej doby“ (uznesenie zo dňa 23.4.2020, sp. zn. 5 Cdo 102/2017, bod 8.3.; publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR ako R 35/2020). Zároveň na uvedenú argumentáciu nadviazal Najvyšší súd SR právnym záverom (ktorý už súd prvej inštancie do svojej argumentácie

nepojal), podľa ktorého „ide o premlčanie priameho nároku poškodeného voči poisťovni (§ 15 ods. 2 zákona č. 381/2000 Z.z.), ktoré sa však nedotýka povinnosti poisťovne poskytnúť poistné plnenie za poisteného (v mene poisteného) poškodenému [§ 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2000 Z.z.], a to na základe rozsudku vydanému iba voči poistenému“. Zdôraznil, že „nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zásahom do súkromného a rodinného života zavinením dopravnej nehody (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) je nárokom hradeným z povinného zmluvného poistenia podľa zákona č. 381/2001 Z.z., a preto v takýchto prípadoch je potrebné prihliadať na § 104 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti“ (uznesenie zo dňa 31.3.2022, sp. zn. 7 Cdo 252/2021, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR ako R 3/2022).

42. Vzhľadom na to posúdil súd prvej inštancie správne otázku premlčania tak, že nárok žalobkyne vo vzťahu k žalovanému 2/ premlčaný nie je. Dopravná nehoda nastala dňa 21.7.2014. Rok po poistnej udalosti, t.j. dňa 21.7.2015, začala plynúť trojročná premlčacia doba. Uplynula preto dňa 21.7.2018. Žalobkyňa uplatnila žalobu voči žalovanému 2/ žalobou už dňa 28.6.2016, teda v rámci plynutia premlčacej doby.

43. Žalovaný 2/ ďalej nesúhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že v tomto prípade nepostačovalo morálne zadosťučinenie formou ospravedlnenia sa. Žalovaný 2/ zastával presvedčenie, že uvedené postačovalo.

44. Odvolací súd s týmto presvedčením žalovaného 2/ nesúhlasí. Súd prvej inštancie (v bode 47. napadnutého rozsudku) ozrejmil dôvody, pre ktoré sa v prejednávanom spore javila možnosť morálneho zadosťučinenia pre žalobkyňu ako zjavne nedostačujúca. Pre náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné, aby sa nezdalo v konkrétnostiach prejednávaného sporu postačujúce morálne zadosťučinenia najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

45. Ujma z náhlej straty snúbenca pri dopravnej nehode, ktorú spôsobil žalovaný 1/, je nepochybne značným zásahom do prežívania pozostalej osoby. Pritom judikatúra zdôrazňuje, že „nie sú rozhodujúce subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 25.12.2012, sp. zn. 4 Cdo 81/2011; totožne i uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 13.4.2011, sp. zn. III. ÚS 154/2011). Práve intenzita a nezhojiteľnosť takejto ujmy zo straty snúbenca, teda človeka, s ktorým pozostalý hodlal prežiť zvyšok svojho života, spôsobuje, že morálne zadosťučinenie nie je postačujúce na zmiernenie takejto ujmy. Preto uvedené je značným zásahom do práva na súkromný a rodinný život. Súkromný a rodinný život žalobkyne bol konaním žalovaného 1/ náhle a intenzívne narušený. Morálne zadosťučinenie by navyše v tomto prípade nebolo adekvátne, keďže nemožno rozumne predpokladať, že by dokázalo zmierniť ujmu žalobkyne, a to navyše pri vzatí na zreteľ tej skutočnosti, že žalovaný 1/ sa listom ospravedlnil žalobkyňi až rok po dopravnej nehode (zistenie súdu prvej inštancie; bod 50. napadnutého rozsudku). Súd prvej inštancie preto dospel k správne záveru.

46. Na predchádzajúcu námietku nadväzovali aj námietky žalovaného 2/ a žalovaného 1/. Tie sa zhodovali v názore, že žalobkyňa sa vyrovnala so stratou blízkej osoby a jej obavy o tom, že si nenájde partnera, alebo že už nikdy nebude mať dieťa, sa ukázali ako predčasné a nepravdivé. Podľa žalovaného 2/ navyše tento zásah nezanechal na psychike žalobkyne nezvratné následky.

47. Odvolací súd však ani s týmito námietkami nemôže súhlasiť. Skutočnosť, že žalobkyňa si našla nového partnera, s ktorým počala dieťa, ešte nespôsobuje záver, že sa s ujmu zo straty blízkej osoby dokázala vyrovnáť. Uvedené preukazuje iba to, že napriek tejto ujme dokázala mať nového partnera. Navyše, obavy nikdy nie sú predčasné, prípadne nepravdivé. Ich intenzita, resp. naliehavosť nezávisia od výsledku. Obavy predstavujú pocit stiesnenosti vyvolaný očakávaním niečoho nepríjemného (Synonymický slovník slovenčiny. Red. M. Pisárčiková. 3. nezm. vyd. Bratislava: Veda 2004. kolektív autorov: A. Anettová, I. Hrubaničová, Š. Michalus, E. Pícha, M. Pisárčiková, M. Považaj, E. Tibenská). Tento psychický stav teda môže spôsobiť zásah do osobnosti, t. j. ujmu, ktorú súd prvej inštancie správne reflektoval a na jej podklade priznal žalobkyňi finančné zadosťučinenie. Napokon treba dodať, že náhradu nemajetkovej ujmy nezakladajú iba nezvratné následky na psychickom

prežívaní pozostalej osoby (pričom odvolací súd zdôrazňuje, hodnotiac uvedené prizmom objektivných kritérií, že smrť blízkeho človeka spôsobuje trvalé následky na psychike; opak bude skôr výnimkou).

48. Osobitne sa však odvolací súd musel pozastaviť nad námietkou žalovaného 1/, podľa ktorej „žalobkyňa má v súčasnosti priateľa, dieťa a vedie spokojný život. Jej obavy, ktoré uviedla v žalobe, sa nenaplnili“. Táto námietka žalovaného 1/ celkom opomína vážnosť situácie a deklaruje necitlivosť žalovaného 1/ k ujme žalobkyne. Označiť za spokojný život život žalobkyne s jazvou na tele i duši, ktorú jej žalovaný 1/ (hoci nedbanlivostným) konaním spôsobil, zjavne nie je adekvátne a prekračuje hranicu slušnosti.

49. Opodstatnená tiež nie je ani námietka žalovaného 2/, podľa ktorej žalobkyňa nežila so zosnulým v spoločnej domácnosti nepretržite, lebo pracoval v zahraničí. Ani práca v zahraničí totiž netrhá a neoslabuje blízke partnerské puto. Preto nebolo ani zo strany súdu prvej inštancie potrebné, aby sa touto okolnosťou bližšie vo svojom odôvodnení zaoberal.

50. Odvolací súd sa tiež nestotožnil s námietkou žalovaného 2/, podľa ktorej sa žalobkyňa snažila o duplicitné uplatnenie nárokov z následkov dopravnej nehody, a to cez inštitút náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, resp. jeho mimoriadneho zvýšenia a cez inštitút náhrady nemajetkovej ujmy. Touto žalobou žalobkyňa žiada náhradu nemajetkovej ujmy, pričom súd prvej inštancie prezentoval v napadnutom rozsudku rozsiahlu argumentáciu (v bodoch 38. - 42.) ozrejmujúcu možnosť z jedného skutkového deja uplatňovať tak nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ako aj na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej na osobnostných právach dotknutej osoby. S týmto závermi žalovaný 2/ však nepolemizuje a ani neponúka konkrétnu argumentáciu, ktorá by bola spôsobilá vyvrátiť závery prijaté súdom prvej inštancie. Odvolací súd uvedené závery súdu prvej inštancie považuje za vecne správne, zodpovedajúce aj ustálenej judikatúre, a preto v konkrétnostiach na ňu žalovaného 2/ odkazuje. Rozvádzať tieto závery by bolo preto na tomto mieste nadbytočné.

51. Žalovaný 1/ vo svojom odvolaní predovšetkým namietal výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyne. Túto výšku považoval za privysokú iba vzhľadom na jeho mladý a produktívny vek (v čase rozhodovania odvolacieho súdu má žalovaný 1/ 28 rokov - pozn. odvolacieho súdu) v tom zmysle, že by mu mimoriadne sťažila jeho ďalší život. Upozornil na to, že je mladý človek, ktorý stále žije u svojich rodičov a má vyživovaciu povinnosť k maloletému dieťaťu vo výške 150 eur mesačne a vyživovaciu povinnosť voči družke. Dodal, že súdom prvej inštancie nebol dostatočne zohľadnený jeho postoj nielen v trestnom konaní, ale i v konaní pred súdom prvej inštancie (priznal sa, úprimne oľutoval svoje konanie, žalobkyne sa opakovane ospravedlnil a bol právoplatne odsúdený v trestnom konaní).

52. Ani s touto námietkou odvolací súd nesúhlasí. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy súd určuje iba podľa dvoch kritérií, a to: 1. závažnosti vzniknutej ujmy a 2. okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Iné kritériá do úvahy súd vziať nemôže, a teda ani vek a majetkovú, prípadne sociálnu situáciu pôvodcu ujmy (tieto okolnosti by nanajvýš ústili do určenia dlhšej než zákonnej lehoty na splnenie uloženej povinnosti súdom, vid' § 232 ods. 2 CSP). To zodpovedá aj racionálnej úvahe - zmiernenie náhrady nemajetkovej ujmy sa nemôže odvíjať od situácie pôvodcu ujmy (dovedené ad absurdum - nemajetný pôvodca ujmy by nikdy nebol zaviazaný k náhrade nemajetkovej ujmy dotknutej osobe; to by plodilo iba neželaný stav, kedy by pri takýchto osobách bola de facto vylúčená zodpovednosť). Rovnako súd nemôže vziať pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy následný postoj pôvodcu ujmy k dotknutej osobe a tiež i prebehnuvšie trestné konanie (naviac v trestnom konaní sa, zjednodušene povedané, vyrieši vzťah páchatel' - štát, ktorý sa založil spáchaním trestného činu).

53. Odvolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poznamenať, že náhrada nemajetkovej ujmy pritom nemôže byť mierna. Treba rešpektovať maximum, že „primerané zadostučinenie je jednou z občianskoprávných sankcií, ktorá má odrádzať rušiteľa chránených osobnostných statkov a jeho možných nasledovníkov od protiprávneho konania, a byť tak nástrojom špeciálnej aj generálnej prevencie, čo vyžaduje, aby sa jednalo o sankciu patrične dôraznú a dostačujúcu (primeranú) aj z tohto hľadiska“ (nález Ústavného súdu ČR zo dňa 6.3.2012, sp. zn. I. ÚS 1586/09, plne aplikovateľný aj na tunajšie právne pomery).

54. Preto odvolania oboch žalovaných neobstoja. Iné námietky žalovaní v odvolacom konaní neprezentovali (žalovaný 2/ ešte namietal výšku náhrady trov konania; o výške náhrady trov konania

sa bude ešte len rozhodovať - viď nasledujúci odsek tohto rozhodnutia). Odvolací súd preto potvrdil napadnutý výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie z dôvodu jeho vecnej správnosti (§ 387 ods. 1 CSP).

55. Odvolaciemu súdu však neuniklo pozornosti rozhodnutie súdu prvej inštancie o náhrade trov konania (výrok III.). Súd prvej inštancie ním rozhodol tak, že „žalobkyňa má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznanej sumy“. Dôvetok „z priznanej sumy“ však indikuje, že žalobkyňa má iba čiastočný nárok na náhradu trov konania, lebo priznaná jej bola len suma 4.000 eur zo žalobou uplatnenej sumy 15.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy. Správne pritom v odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že v základe nároku bola žalobkyňa plne úspešná, a preto jej svedčí nárok na náhradu trov konania proti žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 100 %. To zodpovedá aj ustálenej judikatúre pri tomto type sporov (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 MCdo 13/2010). Otázka výšky tejto náhrady bude predmetom ďalšieho rozhodovania s osobitným postupom (§ 262 ods. 2 CSP, teda rozhodnutie súdneho úradníka súdu prvej inštancie - prípadná sťažnosť - a v prípade podanej sťažnosti konečné rozhodnutie sudcu súdu prvej inštancie).

56. Preto odvolací súd zmenil napadnutý výrok III. o náhrade trov konania tak, aby zodpovedal zákonu (§ 255 ods. 1 CSP). Žalobkyni tak svedčí nárok na náhradu trov prvoinštančného konania proti žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 100 %.

57. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania proti žalovaným 1/ a 2/, keďže bola v odvolacom konaní plne úspešná. V zmysle § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov bude rozhodovať súd prvej inštancie.

58. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).